

APPGM-SDG

PERSATUAN PROMOSI
MATLAMAT PEMBANGUNAN LESTARI
PPM-023-14-07012020

LAPORAN BENGKEL

Pembangunan Kapasiti Kawasan Parlimen 2025

P.170 TUARAN

ISI

KANDUNGAN

Kata Aluan	I
Prakata	III
Pengenalan	V
BAHAGIAN 1 Pengenalan	1
Latar Belakang	1
Objektif	3
Kaedah Pelaksanaan	4
Ringkasan Aktiviti yang Telah Dijalankan	4
BAHAGIAN 2 Aktiviti Bengkel	5
Aktiviti I : Sesi Pengenalan (<i>Ice-Breaking</i>)	5
Aktiviti II : Pendedahan Mengenai SDG	6
Aktiviti III : Perbincangan Penyelesaian Isu Parlimen Tuaran	7
Aktiviti IV : Kumpulan Sokongan Penyampaian Kepimpinan Matlamat Pembangunan Mampan	8
BAHAGIAN 3 Hasil Dapatan	9
Hasil Dapatan Pertama : Inisiatif Semasa	9
Hasil Dapatan Kedua : Cadangan Penyelesaian Isu oleh Agensi	18
BAHAGIAN 4 Penutup	26
Penutup	26

Kata Aluan

YB Puan Young Syefura Othman

Ahli Jawatankuasa APPGM-SDG;

Ahli Parlimen Bentong (P.089)

Bismillahirrahmanirrahaim.

Assalamualaikum warahmatullahi wabarakatuh.

Salam sejahtera.

Saya berbesar hati atas penerbitan *Kompilasi Laporan Bengkel Pembangunan Kapasiti Kawasan Parlimen 2025*. Selaku Ahli Jawatankuasa APPGM-SDG saya menyambut baik penerbitan *Kompilasi* ini, dan mengucapkan tahniah kepada pasukan Unit Pembangunan Kapasiti, Jabatan Penyelarasan Kawasan Parlimen, APPGM-SDG.

Pembangunan negara pada akhirnya harus diterjemahkan kepada perubahan yang dapat dirasakan oleh rakyat. Setiap kawasan Parlimen mempunyai realiti dan keperluan yang tersendiri. Apa yang menjadi keutamaan di sebuah kawasan mungkin berbeza daripada kawasan yang lain, bergantung kepada struktur ekonomi, keadaan sosial, alam sekitar, demografi, kemudahan serta sumber dan potensi yang terdapat di kawasan tersebut. Oleh itu, suara dan pengalaman masyarakat di peringkat tempatan perlu menjadi sebahagian daripada proses pembangunan. Dasar yang baik memerlukan pemahaman yang baik tentang realiti di lapangan, manakala penyelesaian yang berkesan memerlukan kerjasama antara mereka yang memahami dasar dengan mereka yang berhadapan secara langsung dengan isu tersebut.

Dalam hal ini, institusi Parlimen Malaysia mempunyai kedudukan yang unik. Ahli Parlimen bukan sahaja membawa suara rakyat ke institusi Parlimen, tetapi turut memainkan peranan penting dalam menghubungkan keperluan kawasan dengan agensi kerajaan, pihak berkuasa tempatan dan pemegang taruh pembangunan yang lain. *Bengkel Pembangunan Kapasiti Kepimpinan Matlamat Pembangunan Mampan* anjuran Unit

Pembangunan Kapasiti, Jabatan Penyelarasan Kawasan Parlimen, APPGM-SDG menyediakan satu pentas yang penting bagi mengukuhkan hubungan tersebut. Melalui penglibatan pelbagai pihak, isu dan cabaran setempat dapat dibincangkan secara lebih terbuka dan tersusun, manakala peluang untuk membina penyelesaian secara bersama dapat dikenal pasti.

Lebih penting, proses ini menggalakkan kita untuk melihat pembangunan bukan hanya daripada sudut masalah, tetapi juga daripada sudut aset, kekuatan dan potensi yang dimiliki oleh sesebuah komuniti. *Kompilasi Laporan Bengkel Pembangunan Kapasiti Kawasan Parlimen 2025* ini menghimpunkan sebahagian daripada pengetahuan dan pandangan yang diperoleh melalui proses tersebut. Ia memberikan gambaran tentang cabaran yang dihadapi di peringkat tempatan, di samping mengetengahkan cadangan dan potensi penyelesaian yang telah dikenal pasti bersama oleh pemegang taruh.

Saya percaya dapatan seperti ini mempunyai nilai yang lebih luas daripada sekadar menjadi rekod sesuatu program. Ia boleh menjadi bahan rujukan dalam memahami keutamaan kawasan, memperkukuh penyelarasan antara pihak berkepentingan dan menyokong perbincangan berkaitan dasar serta pembangunan pada masa hadapan. Pembangunan mampan merupakan tanggungjawab bersama. Ia memerlukan kerajaan yang responsif, institusi yang berkesan, komuniti yang berdaya tahan serta kerjasama daripada seluruh lapisan masyarakat.

Semoga usaha yang dirakamkan melalui laporan ini dapat terus memperkukuh hubungan antara Parlimen dan masyarakat serta menyumbang kepada pembangunan yang lebih inklusif, berasaskan bukti dan benar-benar berpaksikan keperluan rakyat.

Prakata

Puan Nur Rahmah Othman

Pengarah Eksekutif APPGM-SDG

Pembangunan mampan memerlukan lebih daripada komitmen terhadap matlamat dan sasaran. Ia memerlukan keupayaan untuk memahami realiti, mengenal pasti keutamaan, menggerakkan kerjasama dan menterjemahkan pengetahuan kepada tindakan.

Dalam usaha memperkukuh penyetempatan Matlamat Pembangunan Mampan (SDGs) di Malaysia, APPGM-SDG mengambil pendekatan yang memberi penekanan kepada penglibatan di peringkat kawasan parlimen dan daerah. Pendekatan ini berasaskan kepada keyakinan bahawa pembangunan yang lebih berkesan perlu mengambil kira pengetahuan dan pengalaman yang wujud di peringkat akar umbi serta menyediakan ruang kepada pemegang taruh untuk menjadi sebahagian daripada proses penyelesaian.

Bengkel Pembangunan Kapasiti Kepimpinan Matlamat Pembangunan Mampan merupakan salah satu usaha untuk mencapai tujuan tersebut. Sepanjang tahun 2025, sebanyak 28 bengkel telah dilaksanakan dengan penglibatan Ahli-ahli Parlimen, agensi kerajaan, pihak berkuasa tempatan, organisasi masyarakat sivil, komuniti dan pelbagai pemegang taruh lain.

Proses ini menghasilkan satu himpunan pengetahuan dan perspektif yang penting tentang isu pembangunan di kawasan parlimen. Lebih daripada sekadar mengenal pasti masalah, perbincangan turut memberi tumpuan kepada memahami cabaran, mengenal pasti intervensi sedia ada, memetakan pihak yang berkaitan dan meneroka penyelesaian yang berpotensi untuk dilaksanakan.

Antara perkara yang semakin jelas melalui proses ini adalah hakikat bahawa cabaran pembangunan di peringkat akar umbi lazimnya bersifat saling berkait. Isu sosial, ekonomi, alam sekitar, kesejahteraan masyarakat dan tadbir urus tidak semestinya boleh diselesaikan melalui pendekatan satu sektor atau satu agensi sahaja.

Keadaan ini mengukuhkan keperluan kepada pendekatan *whole-of-society* dan *whole-of-government*, di mana penyelesaian dibangunkan melalui kerjasama antara institusi, agensi dan komuniti. Dalam konteks ini, peranan Parlimen adalah penting sebagai ruang yang menghubungkan suara rakyat, pembuat dasar dan pihak pelaksana.

Dokumen laporan ini merupakan satu usaha untuk membawa dapatan daripada peringkat kawasan kepada gambaran yang lebih luas. Ia membolehkan persamaan isu, cabaran rentas kawasan dan potensi penyelesaian dikenal pasti, di samping memberikan perhatian kepada konteks khusus setiap lokaliti.

Kompilasi Laporan Bengkel Pembangunan Kapasiti Kawasan Parlimen 2025 ini juga perlu dilihat sebagai satu sumber pengetahuan berasaskan pengalaman dan realiti setempat. Dapatan yang terkandung berpotensi menyokong perbincangan yang lebih berasaskan bukti dalam merangka intervensi, memperkukuh penyelarasan antara agensi serta mengenal pasti ruang tindakan yang boleh diteruskan.

Namun, penerbitan *Kompilasi* ini bukan titik akhir kepada proses ini. Sebaliknya, ia merupakan satu titik rujukan untuk langkah seterusnya dengan menghubungkan dapatan kepada perancangan, perancangan kepada sumber, dan sumber kepada tindakan.

Dalam konteks tersebut, bengkel pembangunan kapasiti perlu difahami sebagai proses yang berterusan. Pembinaan kapasiti bukan hanya berkaitan dengan peningkatan pengetahuan, tetapi juga pembinaan hubungan, kepercayaan, keupayaan untuk bekerjasama dan kesediaan untuk bertindak secara kolektif.

APPGM-SDG merakamkan setinggi-tinggi penghargaan kepada semua Ahli-ahli Parlimen, kementerian dan agensi kerajaan, pihak berkuasa tempatan, organisasi masyarakat sivil, komuniti serta semua pemegang taruh yang telah memberikan masa, kepakaran dan komitmen sepanjang pelaksanaan *Bengkel Pembangunan Kapasiti Kepimpinan Matlamat Pembangunan Mampan 2025*.

Semoga kompilasi ini dapat menjadi salah satu rujukan yang menyumbang kepada pengukuhan penyetempatan SDG, memperluas kerjasama antara institusi dan masyarakat, serta menyokong usaha membina pembangunan Malaysia yang lebih inklusif, berdaya tahan dan mampan.

Pengenalan

Siti Shafina Sanusi

*Penolong Pengarah &
Ketua Fasilitator Latihan dan Pendidikan
Jabatan Penyelarasan Kawasan Parlimen
APPGM-SDG*

Matlamat Pembangunan Mampan (*Sustainable Development Goals - SDG*) menyediakan kerangka global bagi membentuk pembangunan yang inklusif, saksama, berdaya tahan dan mampan. Walau bagaimanapun, keberkesanan agenda tersebut bergantung kepada sejauh mana matlamat dan aspirasi global dapat diterjemahkan kepada dasar, perancangan dan tindakan yang bersesuaian dengan realiti masyarakat di peringkat tempatan.

Dalam konteks Malaysia, institusi perwakilan di peringkat parlimen merupakan antara ruang penting yang mempertemukan masyarakat, wakil rakyat, kerajaan, agensi pelaksana, pihak berkuasa tempatan dan pelbagai pemegang taruh pembangunan. Kedudukan mereka yang paling dekat dengan komuniti memberikan kelebihan kepada Ahli dan Pejabat Parlimen untuk mengenal pasti isu sebenar yang dihadapi masyarakat serta memahami keperluan dan potensi tempatan dengan lebih dekat.

Atas kefahaman tersebut, *Bengkel Pembangunan Kapasiti Kepimpinan Matlamat Pembangunan Mampan* anjuran Unit Pembangunan Kapasiti, Jabatan Penyelarasan Kawasan Parlimen, APPGM-SDG dilaksanakan sebagai satu pentas untuk memperkukuh proses penyetempatan SDG melalui penglibatan dan pembelajaran bersama di peringkat kawasan parlimen. Bengkel ini memberi penekanan kepada peningkatan pengetahuan berkaitan SDG. Ia juga membuka ruang untuk pelbagai pemegang taruh untuk mengenal pasti isu, menganalisis cabaran, memetakan intervensi sedia ada serta meneroka penyelesaian yang berpotensi dilaksanakan secara bersama.

Sepanjang tahun 2025, sebanyak 28 bengkel telah berjaya dilaksanakan di 32 kawasan parlimen yang terlibat dengan menghimpunkan pelbagai pemegang taruh daripada sektor kerajaan, pihak berkuasa tempatan, masyarakat, wakil komuniti dan pihak

berkepentingan yang lain. Kepelbagaian ini penting bagi membolehkan isu pembangunan dilihat daripada perspektif yang berbeza serta mengenal pasti ruang kerjasama yang melangkaui sempadan sektor dan institusi.

Pendekatan yang digunakan turut memberi penekanan kepada peralihan daripada pengenalanpastian isu kepada pembentukan penyelesaian. Melalui proses perbincangan secara berstruktur, peserta digalakkan untuk memahami hubungan antara isu, punca dan kesannya, mengenal pasti intervensi yang telah tersedia serta meneroka peranan pihak-pihak yang berkaitan dalam menangani cabaran tersebut.

Dapatan daripada proses ini kemudiannya dihipunkan dalam laporan dan disusun mengikut zon. Pendekatan ini membolehkan isu dan tema yang mempunyai persamaan dikenal pasti merentasi kawasan parlimen, pada masa sama mengekalkan konteks dan keunikan setiap lokaliti. Ia juga membuka ruang untuk melihat cabaran pembangunan bukan semata-mata sebagai isu yang terasing mengikut kawasan, tetapi sebagai sebahagian daripada arus atau *trend* yang mempunyai hubungan dan implikasi yang lebih luas.

Kompilasi Laporan Bengkel Pembangunan Kapasiti Kawasan Parlimen 2025 ini berfungsi sebagai satu bentuk dokumentasi pengetahuan dan bukti daripada peringkat tempatan. Ia merakamkan pandangan, pengalaman dan cadangan pemegang taruh yang terlibat serta menyediakan asas untuk perbincangan yang lebih tersusun berkaitan intervensi dan tindakan susulan melalui kerjasama penyelarasan.

Dalam kerangka ini, bengkel pembangunan kapasiti perlu dilihat sebagai sebahagian daripada proses *SDG localisation* yang lebih luas selain menghubungkan aspirasi pembangunan di peringkat global dan nasional dengan realiti, keutamaan serta kapasiti yang wujud di peringkat kawasan parlimen.

Akhirnya, kejayaan bengkel pembangunan kapasiti tidak hanya diukur berdasarkan bilangan bengkel atau jumlah peserta yang terlibat. Tetapi melalui sejauh mana pengetahuan dan dapatan yang dihasilkan dapat menyumbang kepada tindakan yang lebih menyeluruh, keputusan yang lebih berasaskan bukti dan pembangunan yang lebih responsif terhadap keperluan masyarakat. *Kompilasi* ini dan laporan-laporan yang dimuatkan dalamnya menjadi satu langkah dalam proses tersebut.

BAHAGIAN 1

Pengenalan

Latar Belakang

Bengkel Pembangunan Kapasiti Kepimpinan Matlamat Pembangunan Mampan (SDG) bertujuan untuk meningkatkan kapasiti kepimpinan dan pengetahuan agensi kerajaan mengenai SDG. Bengkel bagi Parlimen Tuaran telah berjaya dilaksanakan pada 12 Ogos (Selasa) bertempat di Lintas Platinum Hotel, Kota Kinabalu, Sabah.

Seramai 16 orang peserta yang terdiri daripada pelbagai agensi kerajaan telah hadir. Bengkel ini turut mendapat sokongan penuh daripada Pejabat Daerah Tuaran. Jadual dibawah merupakan senarai agensi-agensi yang telah hadir ke bengkel ini:

BIL	SENARAI AGENSI
1.	Pejabat Kebajikan Daerah Kecil Tamparuli
2.	Pejabat Kebajikan Daerah Tuaran
3.	Jabatan Air Tuaran
4.	Pejabat Kesihatan Kawasan Tuaran
5.	ICU JPM / Pejabat Daerah Tuaran
6.	Jabatan Pertanian Tuaran
7.	Jabatan Hal Ehwal Agama Islam Negeri Sabah (JHEAINS) Tuaran
8.	Mahkamah Anak Negeri Tuaran
9.	Unit Pemimpin Pembangunan Masyarakat (UPPM) N.13 Pantai Dalit, Tuaran
10.	Agensi Anti Dadah Kebangsaan (AADK) Daerah Tuaran

Program ini telah dikendalikan oleh 5 orang fasilitator daripada APPGM-SDG iaitu:

**Mc Jeanet Lempisik @
Marx**
Ketua Penyelidik
Parlimen Tuaran

Siti Shafina Sanusi
Pegawai
Pembangunan Kapasiti

**Dana Claudia Undan
Dumpangol**
Pemangku Ketua
Wilayah Sabah

Nurmaisarah Mohd Asri
Pegawai
Pembangunan Kapasiti

Nor Amirul Pukin
Pegawai
Unit Projek Pembangunan
Berasaskan Komuniti
(Wilayah Sabah)

Objektif

Objektif utama bengkel ini adalah:

- **Meningkatkan kesedaran dan pemahaman mengenai Matlamat Pembangunan Mampan (SDG):** Bengkel ini bertujuan untuk memberikan pendidikan kepada peserta mengenai 17 SDG, kepentingannya di peringkat tempatan, serta kesannya terhadap kelestarian sosial, ekonomi, dan alam sekitar.
- **Menggalakkan kerjasama antara agensi dalam menangani cabaran pembangunan dan isu komuniti di peringkat tempatan:** Pengukuhan kerjasama antara-agensi dapat memanfaatkan sumber secara lebih cekap, meningkatkan keupayaan menyelesaikan masalah, serta mewujudkan penyelesaian holistik yang sesuai dengan keperluan masyarakat setempat.
- **Mengenal pasti dan menggalakkan penglibatan agensi berautoriti serta pemimpin tempatan untuk menerajui pelaksanaan SDG di peringkat akar umbi:** Mengenal pasti dan memperkasakan pemimpin tempatan, pegawai kerajaan daerah, dan wakil komuniti yang berpotensi menjadi penggerak utama SDG, memberi inspirasi kepada orang lain, serta mendorong kesan jangka panjang dalam komuniti mereka.
- **Mengintegrasikan prinsip SDG dalam proses kerja harian, tadbir urus, dan rangka dasar :** Selain meningkatkan kesedaran dan perancangan, mengamalkan prinsip SDG dalam pembuatan keputusan harian dapat memastikan kelestarian kekal sebagai keutamaan dalam pentadbiran dan pembangunan. Ini melibatkan penyelarasan dasar, prosedur kerja, dan perancangan strategik dengan sasaran SDG, sekaligus membawa kepada perubahan institusi yang dapat meningkatkan kecekapan tadbir urus, pembangunan komuniti, dan pengurusan alam sekitar secara berterusan.

Kesemua objektif ini secara kolektif menyumbang kepada membangunkan budaya kelestarian, memastikan bahawa SDG bukan sahaja difahami tetapi dilaksanakan secara aktif pada semua peringkat tadbir urus dan penglibatan komuniti.

Kaedah Pelaksanaan

Berikut merupakan kaedah penyampaian yang telah digunakan sepanjang program berlangsung:

- Syarahan interaktif
- Perkongsian pengalaman
- Aktiviti dan permainan interaktif
- Perbincangan dalam kumpulan
- Pembentangan kumpulan

Ringkasan Aktiviti yang Telah Dijalankan

Bengkel yang telah dijalankan ini merangkumi empat (4) aktiviti utama yang berikut;

- **Aktiviti I** : Sesi pengenalan '*ice-breaking*'
- **Aktiviti II** : Pendedahan Mengenai SDG
- **Aktiviti III** : Perbincangan Penyelesaian Isu Parlimen Tuaran
- **Aktiviti IV** : Kumpulan Sokongan Penyampaian Kepimpinan Matlamat Pembangunan Mampan

BAHAGIAN 2

Aktiviti Bengkel

Aktiviti I : Sesi Pengenalan (*Ice-Breaking*)

Program telah dimulakan dengan sesi pengenalan (*ice breaking*) dimana para peserta memperkenalkan diri mereka, agensi dan SDG yang menggambarkan personaliti mereka. Para peserta menulis nama pendek masing-masing diatas belon yang kemudiannya mereka akan jaga sehingga bengkel tamat. Sesi ini bertujuan untuk memberi peluang kepada peserta saling berinteraksi agar mereka dapat mengenali antara satu sama lain dengan lebih dekat.

Aktiviti II : Pendedahan Mengenai SDG

Selepas sesi *ice-breaking*, program diteruskan dengan pengenalan Kumpulan Rentas Parti Parlimen Malaysia mengenai Matlamat Pembangunan Mampan (APPGM-SDG) dan penjelasan yang lebih terperinci mengenai 17 Matlamat Pembangunan Mampan. Sesi ini menghuraikan dengan lebih mendalam peranan penting SDG dalam pembangunan mampan serta bagaimana agensi-agensi boleh memainkan peranan aktif dalam mencapai sasaran tersebut. Para peserta turut didedahkan dengan langkah-langkah praktikal yang boleh diambil oleh agensi untuk menyelaraskan operasi dan program mereka dengan prinsip-prinsip SDG.

Aktiviti III : Perbincangan Penyelesaian Isu Parlimen Tuaran

Pengisian aktiviti bagi sesi seterusnya adalah **perbincangan antara agensi dalam mencari penyelesaian isu setempat**. Pembentangan isu-isu yang diperolehi hasil daripada lawatan pemetaan isu telah disampaikan oleh Cik Mc Jeanet Lempisik @ Marx, Ketua Penyelidik Parlimen Tuaran. Isu yang telah dipilih untuk diberi perhatian dan dibincangkan adalah seperti berikut;

Kumpulan 1

Risiko Banjir Berulang

Kumpulan 2

Sawah Padi Terbiar dan Ancaman kepada Keterjaminan Makanan Tempatan

Aktiviti IV : Kumpulan Sokongan Penyampaian Kepimpinan Matlamat Pembangunan Mampan

Kumpulan Sokongan Penyampaian dan Kepimpinan Matlamat Pembangunan Mampan merupakan satu inisiatif kolaboratif yang melibatkan kakitangan agensi kerajaan di peringkat negeri dan daerah di dalam sesebuah kawasan Parlimen bersama kumpulan pemimpin setempat dan ahli komuniti.

Kumpulan ini ditubuhkan dengan tujuan untuk memastikan pelaksanaan SDG dilaksanakan secara menyeluruh dan inklusif sehingga ke peringkat akar umbi. Ini bagi memastikan tiada individu atau kelompok masyarakat yang terpinggir atau ketinggalan dalam proses pembangunan yang dilaksanakan.

Sebagai simbolik komitmen dan sokongan terhadap penyetempatan Matlamat Pembangunan Mampan, bacaan ikrar telah diadakan oleh wakil-wakil agensi kerajaan yang hadir.

Bacaan ikrar Kumpulan Sokongan Penyampaian dan Kepimpinan Matlamat Pembangunan Mampan Parlimen Tuaran oleh wakil-wakil agensi yang hadir. Bacaan ikrar telah dipimpin oleh Encik Ag Bungsu Ag Mattiasan daripada Mahkamah Anak Negeri Tuaran.

BAHAGIAN 3

Hasil Dapatan

Hasil Dapatan Pertama : Inisiatif Semasa

Berdasarkan aktiviti Pemetaan SDG yang telah dijalankan, **beberapa inisiatif semasa telah dikenal pasti** sebagai contoh kejayaan dalam mengaplikasikan prinsip SDG di peringkat Parlimen Tuaran. Pengenalpastian ini dilakukan melalui sesi perbincangan yang konstruktif, perkongsian maklumat yang menyeluruh serta refleksi mendalam daripada para peserta yang terlibat.

Inisiatif semasa yang dikenal pasti merupakan hasil dapatan daripada sesi perkongsian pihak agensi yang hadir, di mana mereka membentangkan tindakan serta program sedia ada yang telah dan sedang dilaksanakan dalam skop tugas harian masing-masing. Hasil dapatan ini telah disusun mengikut 5 tonggak utama SDG (*5 Pillars*) dan matlamat SDG utama bagi setiap program agensi. Rajah dibawah menunjukkan 5 tonggak utama SDG:

Hasil perbincangan bersama wakil-wakil agensi yang telah hadir, berikut merupakan senarai program-program yang dilaksanakan oleh agensi yang berkaitan di Parlimen Tuaran berdasarkan 17 matlamat SDG.

P1-People / Kemanusiaan

MEMBASMI SEMUA BENTUK KEMISKINAN DI SELURUH DUNIA

BIL	AGENSI	PROGRAM
1.	Unit Pemimpin Pembangunan Masyarakat (UPPM)	- UPPM melaksanakan pelbagai inisiatif bagi membantu golongan berpendapatan rendah dan miskin tegar melalui pelaksanaan program bantuan berasaskan kesejahteraan rakyat. Antara inisiatif utama yang dijalankan ialah: 1. Mengenal pasti keluarga berpendapatan rendah atau miskin tegar di kawasan mukim bagi memastikan bantuan disalurkan kepada golongan yang benar-benar memerlukan. 2. Menyalurkan bantuan perumahan seperti Rumah Mesra Sabah Maju Jaya (SMJ) dan baik pulih rumah rosak bagi menyediakan tempat tinggal yang lebih selamat dan selesa. 3. Menyampaikan sumbangan kebajikan kepada keluarga arwah dan pesakit yang memerlukan sokongan segera. 4. Menghubungkan penduduk dengan pelbagai program bantuan kerajaan bagi memastikan mereka mendapat manfaat secara menyeluruh daripada inisiatif sedia ada. - Pelaksanaan inisiatif-inisiatif ini penting untuk meningkatkan taraf hidup keluarga miskin dan miskin tegar, mengurangkan beban kewangan golongan sasar melalui bantuan yang diterima, menyediakan tempat tinggal yang selamat dan selesa kepada isi rumah terjejas dan mengurangkan kadar kemiskinan di kawasan mukim serta meningkatkan kesejahteraan komuniti setempat.

BIL	AGENSI	PROGRAM
2.	ICU/JPM – Pejabat Daerah	- ICU/JPM menyediakan pelbagai program untuk membantu golongan miskin dan miskin tegar seperti program I-Care4U untuk membantu golongan miskin dalam bentuk peralatan kesihatan dan juga program-program peningkatan pendapatan seperti program Usaha Kasih (uKasih) untuk membantu golongan miskin dalam memulakan atau mengembangkan perniagaan mereka. Program I-Care4U Program I-Care4U dilaksanakan di bawah Inisiatif Kesejahteraan Rakyat (IKR) atau kini dikenali IKR MADANI (IKRaM) yang dilaksanakan oleh Unit Penyelarasan Pelaksanaan (ICU) Jabatan Perdana Menteri (JPM) dengan kerjasama rakan strategik sejak 2019. Program ini lebih kepada ziarah kasih ihsan di mana sehingga 2024, seramai 69,679 isi rumah di Malaysia yang berdaftar dengan sistem ekasih merupakan penerima manfaat program I-Care4U. Program Usaha Kasih (uKasih) MADANI Program ini merupakan anjuran Unit Penyelarasan Pelaksanaan (ICU), Jabatan Perdana Menteri dan sebahagian daripada Inisiatif Kesejahteraan Rakyat MADANI (IKRaM) yang menekankan kepada padanan kerjaya serta peningkatan pendapatan dalam kalangan golongan miskin dan miskin tegar khususnya kepada mereka yang memerlukan peralatan-peralatan kesihatan dan juga peralatan untuk perniagaan.
3.	Jabatan Perkhidmatan Kebajikan Am Daerah Kecil Tamparuli	Skim Bantuan Kanak-Kanak (BKK) Skim ini bertujuan untuk memberi bantuan kewangan kepada golongan sasaran bagi meringankan beban perbelanjaan keluarga serta memastikan anak-anak yang bersekolah dapat terus menikmati pendidikan seperti kanak-kanak lain. Bantuan ini disalurkan dalam bentuk bantuan kewangan bulanan, dikreditkan terus ke akaun pemohon (ibu bapa/penjaga) mengikut kadar minimum yang ditetapkan bagi setiap anak yang layak

BIL	AGENSI	PROGRAM
		menerima bantuan. Kadar minimum adalah sebanyak RM200.00 sebulan seorang sehingga maksimum sebanyak RM1,000.00 sebulan iaitu RM250.00 seorang bagi anak berumur 6 tahun dan ke bawah dan RM200.00 seorang bagi anak berumur 7 tahun hingga 18 tahun. Keberkesanan daripada skim ini adalah, ramai penerima bantuan berjaya melanjutkan pengajian ke institusi pengajian tinggi (IPT) dan seterusnya mendapat pekerjaan tetap, sekali gus membantu keluarga mereka keluar daripada kemiskinan. Melalui skim ini juga, kanak-kanak daripada golongan sasar tidak lagi menghadapi masalah perbelanjaan sekolah seperti kelengkapan belajar dan pakaian seragam.

MENGHENTIKAN MASALAH KELAPARAN, MENCAPAI SASARAN JAMINAN MAKANAN DAN PEMAKANAN YANG LEBIH BAIK SERTA MENGGALAKKAN PERTANIAN LESTARI

BIL	AGENSI	PROGRAM/TINDAKAN
1.	Jabatan Pertanian	Perkhidmatan Pengembangan Jabatan Pertanian Perkhidmatan Pengembangan Jabatan Pertanian dilaksanakan bagi meningkatkan pengetahuan, kemahiran dan kecekapan petani melalui pelbagai aktiviti latihan, kursus, dan khidmat nasihat teknikal. Jabatan Pertanian memberi latihan dan kursus pertanian kepada petani mengenai teknologi pertanian moden, pengurusan tanaman, dan penggunaan sumber secara lestari. Mereka juga menyediakan khidmat nasihat teknikal secara berterusan bagi membantu petani mengatasi masalah dalam pengeluaran hasil pertanian, serta mendedahkan petani kepada Amalan Pertanian Baik (<i>Good Agricultural Practices, GAP</i>) sebagai panduan untuk meningkatkan hasil dan menjaga kelestarian alam sekitar. Dengan wujudnya perkhidmatan ini, berlakunya peningkatan produktiviti, hasil pertanian akan lebih berkualiti, selamat dan memenuhi piawaian pasaran. Bahkan, ia juga dapat meningkatkan pendapatan

BIL	AGENSI	PROGRAM/TINDAKAN
		petani melalui keupayaan menghasilkan produk yang kompetitif dan bernilai tinggi.

MEMASTIKAN KEHIDUPAN YANG SIHAT DAN MENGGALAKKAN KESEJAHTERAAN PADA SEMUA PERINGKAT UMUR

BIL	AGENSI	PROGRAM/TINDAKAN
1.	Pejabat Kesihatan Kawasan Tuaran	Projek Klinik Daif Projek Klinik Daif dilaksanakan bagi menaik taraf klinik desa dan klinik kesihatan yang uzur atau tidak lagi memenuhi standard perkhidmatan kesihatan semasa. Projek ini dilaksanakan untuk menaik taraf fasiliti bangunan termasuk struktur fizikal, ruang rawatan, dan kemudahan sokongan. Penambahbaikan dari segi perkhidmatan kesihatan dengan menambah peralatan perubatan moden dan meningkatkan kualiti perkhidmatan kepada masyarakat setempat juga dilaksanakan. Projek ini penting bagi memperluas akses perkhidmatan kesihatan kepada penduduk di kawasan luar bandar dan pedalaman, sekaligus meningkatkan keselesaan dan keselamatan pengguna serta petugas kesihatan.
2.	Pejabat Kesihatan Kawasan Tuaran	Program Sihat Tanpa AIDS untuk Remaja (PROSTAR) Program ini dijalankan untuk mencegah dan menangani masalah HIV/AIDS dalam kalangan remaja. Misalnya pada 11 November 2024, PROSTAR 2.0 dijalankan dengan kerjasama Pejabat Pendidikan Daerah Tuaran (PPD) yang bertempat di Dewan Alpha PPD Tuaran. Program ini juga menawarkan saringan secara sukarela kepada pengunjung yang datang. National Strategic Plan to End TB (2021-2030) Pelan Strategik Kebangsaan untuk Menghapuskan Tuberkulosis (TB) 2021-2030 memberi tumpuan kepada usaha bersepadu bagi menamatkan jangkitan TB di Malaysia melalui strategi pencegahan, pengesanan awal, rawatan menyeluruh dan kawalan jangkitan yang berkesan.

BIL	AGENSI	PROGRAM/TINDAKAN
		Antara inisiatif utama dalam pelan ini adalah: Saringan TB secara <i>Active Case Finding</i> (ACF) Saringan dilaksanakan di kawasan berisiko tinggi seperti komuniti padat, penjara, rumah perlindungan, pekerja migran, dan keluarga pesakit TB. Saringan ini bertujuan mengesan kes TB secara proaktif sebelum gejala menjadi teruk dan membolehkan rawatan dimulakan lebih awal untuk mengelak penularan. Persampelan air secara berkala bagi penyalur bawaan air Persampelan dilaksanakan untuk memantau dan mengawal kualiti air supaya bebas daripada bakteria penyebab penyakit berjangkit bawaan air. Inisiatif ini penting sebagai langkah pencegahan terhadap penyakit yang boleh melemahkan sistem imun dan meningkatkan risiko jangkitan sekunder seperti TB. Program kesedaran kesihatan awam Program ini bertujuan untuk meningkatkan kesedaran masyarakat termasuk golongan remaja terhadap bahaya penyakit berjangkit seperti TB dan HIV/AIDS. Program ini juga dapat menggalakkan amalan hidup sihat dan penglibatan aktif komuniti dalam pencegahan. Kesemua inisiatif ini penting dalam mengurangkan kadar pengesanan kes TB kepada 30 kes bagi setiap 100,000 penduduk, menurunkan kadar kematian akibat TB (<i>TB mortality</i>) sekurang-kurangnya 50%, mempercepat masa respons terhadap wabak kepada 24 jam atau kurang serta meningkatkan kesedaran kesihatan awam dan penglibatan komuniti dalam usaha mencegah TB dan HIV/AIDS.

MEMASTIKAN PENDIDIKAN BERKUALITI SECARA MENYELURUH DAN SAKSAMA SERTA MENGGALAKKAN PELUANG PEMBELAJARAN SEPANJANG HAYAT UNTUK SEMUA

BIL	AGENSI	PROGRAM/TINDAKAN
1.	Unit Pemimpin Pembangunan Masyarakat (UPPM) N.13 Pantai Dalit	UPPM bertanggungjawab memberikan maklumat yang tepat kepada para pelajar lepasan SPM mengenai kaedah serta saluran yang betul untuk membuat permohonan bantuan kerajaan bagi melanjutkan pelajaran ke peringkat yang lebih tinggi. 1. Bantuan Ihsan Komputer (BAIK) Program Bantuan Ihsan Komputer (BAIK) yang diperkenalkan kerajaan Gabungan Rakyat Sabah (GRS) adalah antara usaha untuk membantu pelajar-pelajar kurang berkemampuan memiliki komputer riba bagi tujuan pembelajaran. Permohonan terbuka kepada pelajar- pelajar IPT berstatus Bumiputera yang berasal dari Sabah dan memerlukan komputer untuk tujuan pembelajaran. Pelajar yang layak menerima bantuan ini adalah mereka yang mempunyai ibu dan bapa atau penjaga dalam golongan e-kasih. Program bantuan ini telah memberi manfaat kepada lebih 2,000 pelajar Sabah sejak ia diperkenalkan pada tahun 2022. 2. Bantuan Tunai Pendaftaran IPT secara sekali bayar (BUDI) BUDI merupakan bantuan awal pendidikan bagi anak-anak Sabah yang ingin menyambung pengajian ke Institut Pengajian Tinggi. BUDI dilaksanakan bagi memastikan anak-anak Sabah tidak tercicir dalam meneruskan pengajian dengan pemberian bantuan secara sekali bayar sebanyak RM 1,500 bagi Peringkat Pengajian Diploma / Asasi dan Matrikulasi. Manakala RM 2,000 untuk Ijazah Sarjana Muda. Bagi BUDI 2025, kriteria penerima adalah pelajar yang melanjutkan pengajian ke Institut

BIL	AGENSI	PROGRAM/TINDAKAN
		Pengajian Tinggi Awam / Swasta pada tahun 2025 sepenuh masa sahaja bagi Kemasukan Kali Pertama ke IPT di seluruh Malaysia dan Luar Negara. Pelajar tersebut juga mestilah warganegara Malaysia berasal daripada Sabah dan berumur tidak lebih dari 25 tahun. Tambahan pula, kedua Ibu dan Bapa pemohon atau penjaga adalah golongan B40 atau M40.

P3-Planet / Planet

MEMASTIKAN KETERSEDIAAN DAN KEMAMPAHAN PENGURUSAN AIR DAN SANITASI UNTUK SEMUA

BIL	AGENSI	PROGRAM/TINDAKAN
1.	Jabatan Air Tuaran	Projek Pengurangan Air Tidak Berhasil (Non-Revenue Water) Jabatan Air Tuaran sedang melaksanakan Projek Pengurangan Air Tidak Berhasil (<i>Non-Revenue Water</i>) bagi meningkatkan kecekapan sistem bekalan air di daerah Tuaran. Projek ini bertujuan untuk mengesan dan mengurangkan kadar kehilangan air dalam sistem agihan supaya bekalan air kepada pengguna dapat dipertingkatkan. Komponen utama projek ini ialah pengurangan kehilangan fizikal dalam paip dan sistem agihan air. Pelaksanaan projek ini memberi beberapa manfaat utama, antaranya: 1. Meningkatkan kebolehpercayaan bekalan air kepada pengguna. 2. Meningkatkan aksesibiliti air melalui pengurangan kadar kehilangan. 3. Menstabilkan tekanan air dalam sistem bekalan. 4. Memenuhi permintaan bekalan air yang semakin meningkat di daerah Tuaran. 5. Meningkatkan hasil pendapatan Jabatan Air melalui pengurangan kerugian sumber.

P4-Peace / Keamanan

MENGALAKKAN PEMBENTUKAN MASYARAKAT YANG AMAN DAN MENYELURUH UNTUK PEMBANGUNAN MAMPAN, MENYEDIAKAN AKSES KEPADA KEADILAN UNTUK SEMUA DAN MEMBINA INSTITUSI YANG BERKESAN, BERTANGGUNGJAWAB DAN MENYELURUH PADA SEMUA PERINGKAT

BIL	AGENSI	PROGRAM/TINDAKAN
1.	Jabatan Hal Ehwal Agama Islam Negeri Sabah (JHEAINS) Tuaran dan Majlis Ugama Islam Sabah (MUIS)	- JHEAINS dan MUIS bekerjasama membantu pemilik tanah tapak masjid, surau serta tanah perkuburan untuk mewakafkan tanah mereka di bawah nama MUIS. - Inisiatif ini memperkukuh institusi agama Islam seperti masjid, surau dan tapak perkuburan agar lebih terjamin dari segi pengurusan dan pemilikan.

Nota

* Tindakan yang dinyatakan hanya sebahagian kecil sahaja daripada program-program yang dijalankan oleh agensi yang terlibat.

* Terdapat beberapa SDG yang tidak mempunyai program pelaksanaan kerana agensi yang berkaitan tidak dapat hadir dan/atau tiada penerangan yang lebih terperinci tentang tindakan yang sedang dilaksanakan

Hasil Dapatan Kedua : Cadangan Penyelesaian Isu oleh Agensi

Beberapa isu telah dipilih untuk dibincangkan hasil daripada aktiviti pemetaan isu yang telah dijalankan. Isu yang telah dibincangkan adalah seperti berikut;

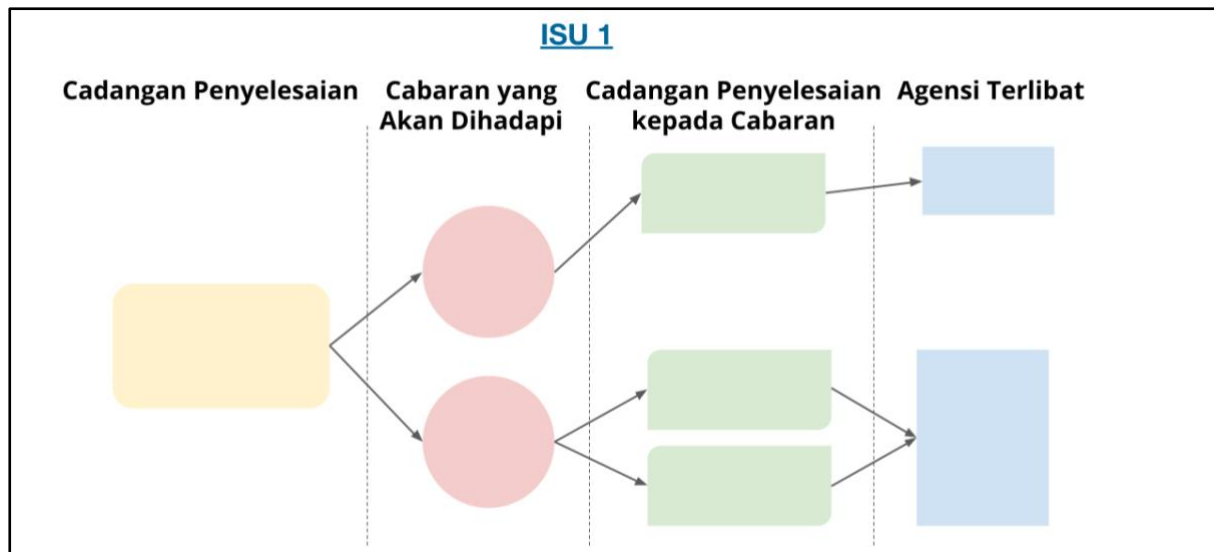
BIL.	TEMA	PENERANGAN ISU
1.	Alam Sekitar	Risiko Banjir Berulang - Sistem perparitan yang kecil, sempit dan tersumbat menyebabkan banjir kerap berlaku semasa hujan lebat. - Ketiadaan sistem perparitan di bawah projek Lebuh raya Pan Borneo mengakibatkan air bertakung dan mengalir ke kawasan perkampungan. - Sistem perparitan yang sempit dan tidak diselenggara menyebabkan aliran air kumbahan dari Sri Gading dan Taman Ria melalui kampung, meningkatkan risiko banjir. - Loji rawatan air Telibong 2 tidak mempunyai saluran mencukupi, menyebabkan air melimpah ke kampung dan menjejaskan struktur rumah penduduk
2.	Ekonomi	Sawah Padi Terbiar dan Ancaman kepada Keterjaminan Makanan Tempatan - Banyak sawah padi semakin terbiar khususnya di daerah Tuaran. - Salah satu punca adalah peralihan guna tanah daripada zon guna tanah pertanian kepada guna tanah komersial dan perumahan. - Permasalahan ini bertambah teruk dengan krisis generasi di mana golongan belia lebih cenderung dengan pekerjaan dalam sektor perkilangan dan perkhidmatan yang dianggap lebih moden dan memberikan pendapatan yang lebih stabil. - Sasaran kerajaan negeri untuk mencapai 60 peratus penghasilan padi tempatan jauh tersasar dimana dianggarkan sasaran terkini hanya berjaya mencapai 30 peratus sahaja.

Imbas kod QR ini bagi mendapatkan laporan-laporan ini

Perbincangan penyelesaian isi ini telah dijalankan berdasarkan kerangka dibawah

Isu: Risiko Banjir Berulang

BIL	CADANGAN PENYELESAIAN	CABARAN PENYELESAIAN	CADANGAN PENYELESAIAN CABARAN	AGENSI TERLIBAT
1.	Mereka Semula Bentuk Sistem Perparitan - Mencadangkan untuk membuat reka bentuk atau <i>redesign</i> semula sistem perparitan di sepanjang jalan raya, terutamanya di Laluan Pan Borneo (di sekitar kawasan Telipok Ria). - Cadangan ini berdasarkan kejayaan sistem perparitan berskala besar yang dibina di KKIP (Kota Kinabalu Industrial Park) yang telah berjaya menyelesaikan masalah banjir yang dihadapi di Pekan Telipok selama 20 tahun.	Kos dan Keperluan Kawasan yang Luas - Cadangan pembinaan semula sistem perparitan berskala besar akan melibatkan kos projek yang sangat tinggi dan mungkin menyebabkan peningkatan nilai keseluruhan projek jalan raya (cth., PEN Borneo). - Hal ini disebabkan lebih banyak tanah perlu diambil untuk pembinaan parit yang lebih besar, berbanding saiz parit sedia ada yang hanya beberapa kaki sahaja.	Melakukan Kajian Semula Nilai Projek - Satu kajian semula yang teliti terhadap nilai dan skop projek perlu dilakukan untuk mendapatkan anggaran paling hampir dan merancang peruntukan kewangan yang realistik bagi kerja-kerja reka semula sistem perparitan. - Aspek perlu diberi perhatian adalah saiz dan kapasiti air hujan yang boleh ditampung dalam satu-satu masa harus mengambil kira unjuran hujan turun untuk tempoh 10 ke 20 tahun akan datang.	- Jabatan Kerja Raya (JKR) - Jabatan Pengairan dan Saliran (JPS) - Jabatan Perancangan Bandar dan Desa (JPBD) - Pihak Berkuasa Tempatan (PBT) - Jabatan Alam Sekitar (JAS) - Unit Perancang Ekonomi Negeri (UPEN) Sabah
2.	Memasang Pam Automatik (Automatic Pump) Penyelesaian ini bersifat jangka pendek. Pam ini akan berfungsi secara automatik untuk mengepam	Risiko Kecurian Peralatan Terdapat risiko kecurian bagi pemasangan pam automatik di kawasan awam. Pam automatik mempunyai nilai	Memperkuh Pemantauan dan Keselamatan Untuk mengelakkan kecurian pam automatik, pemantauan dan keselamatan harus diperketatkan.	- Jabatan Pengairan dan Saliran (JPS) - Pihak Berkuasa Tempatan (PBT)

BIL	CADANGAN PENYELESAIAN	CABARAN PENYELESAIAN	CADANGAN PENYELESAIAN CABARAN	AGENSI TERLIBAT
	limpahan air daripada kawasan yang sering dilanda banjir seperti Telipok Ria ke kawasan penyaluran lain seperti ke sungai untuk mengurangkan paras air di kawasan banjir.	yang tinggi dan berisiko untuk dicuri dan dijual untuk mendapatkan wang tunai.	Antara tindakan yang boleh dilaksanakan termasuk rondaan yang lebih kerap oleh pihak berkuasa atau penggunaan teknologi moden seperti CCTV untuk melindungi aset awam.	- Unit Keselamatan PBT - Polis Diraja Malaysia (PDRM) - Tenaga Nasional Berhad (TNB)
3.	Meningkatkan Kekerapan Penyelenggaraan Parit - Walaupun kini parit diselenggara secara berkala oleh pihak berkuasa, peserta mencadangkan supaya kekerapan dipertingkatkan. - Langkah pencegahan ini bertujuan untuk memastikan air parit tidak terhalang dan tersumbat oleh sampah, sekaligus mengurangkan risiko banjir.	Sikap Masyarakat Suka Membuang Sampah Merata - Walaupun kekerapan penyelenggaraan dipertingkatkan, cabaran utama adalah sikap sebahagian masyarakat yang tidak cakna dengan kebersihan dan membuang sampah secara sembarono. - Apabila hujan turun, sampah-sampah ini dihanyutkan ke dalam parit-parit berdekatan menyebabkan parit tersumbat semula dengan cepat. - Tingkah laku ini menjadikan usaha penyelenggaraan kurang berkesan dan banjir berulang semula.	Program Pendidikan 3R Bagi mengatasi isu sikap masyarakat yang suka membuang sampah merata-rata, beberapa tindakan boleh dilaksanakan seperti: - Mempergiatkan kempen 3R (<i>Reduce, Reuse</i> dan <i>Recycle</i>) dalam kalangan masyarakat. - Menyediakan lebih banyak tong sampah yang dikategorikan mengikut 3R di kawasan-kawasan strategik seperti kawasan perumahan. - Memberikan nilai kewangan kepada sampah plastik. Sebagai contoh, memberikan insentif sebanyak 50 sen per kilogram plastik. - Cadangan ini bertujuan untuk mendorong masyarakat	- Pihak Berkuasa Tempatan (PBT) - Jabatan Pengairan dan Saliran (JPS) - Jabatan Kerja Raya (JKR)

BIL	CADANGAN PENYELESAIAN	CABARAN PENYELESAIAN	CADANGAN PENYELESAIAN CABARAN	AGENSI TERLIBAT
			mengutip dan mengitar semula plastik secara aktif apabila sampah tersebut mempunyai nilai komersial.	

Isu: Masalah Pengairan dan Penanaman Padi yang Menjejaskan Produktiviti Pesawah

BIL	CADANGAN PENYELESAIAN	CABARAN PENYELESAIAN	CADANGAN PENYELESAIAN CABARAN	AGENSI TERLIBAT
1.	Membaik Pulih dan Menambah Sistem Pengairan Sistem pengairan sedia ada dinaik taraf dan ditambah baik untuk mengubah sawah padi daripada bergantung sepenuhnya kepada hujan kepada sistem pengairan moden dan berterusan.	Halangan dalam Pembinaan Sistem Pengairan yang Berkesan - Sesebuah sistem pengairan yang berkesan haruslah dibina secara lurus. - Pembinaan sistem pengairan yang berkesan berdepan cabaran apabila laluan yang dirancang melalui kawasan tanah persendirian, terutamanya yang bukan dalam kategori tanah pertanian. - Sama seperti cabaran yang sering dihadapi bagi pembinaan jalan, terdapat pemilik tanah	Kawalan Ketat Aktiviti Pertukaran Status Tanah - Untuk menangani cabaran penukaran guna tanah, penyelesaiannya terletak pada ketegasan dan kerjasama erat antara agensi-agensi terlibat seperti Jabatan Pengairan dan Saliran (JPS), Jabatan Tanah dan Ukur, Majlis Daerah dan Pejabat Daerah Tuaran. - Penguatkuasaan peraturan penukaran guna tanah adalah penting untuk melindungi ekosistem	- Jabatan Pengairan dan Saliran (JPS) - Jabatan Pertanian - Pejabat Daerah - Pejabat Tanah - Jabatan Tanah dan Ukur - Jabatan Perancangan Bandar dan Desa (JPBD)

BIL	CADANGAN PENYELESAIAN	CABARAN PENYELESAIAN	CADANGAN PENYELESAIAN CABARAN	AGENSI TERLIBAT
		yang tidak bersetuju untuk memberikan laluan untuk saliran air bagi aktiviti pertanian. - Ketidak-sepakatan ini terjadi mungkin disebabkan oleh faktor-faktor seperti kos pampasan atau kesukaran rundingan yang akhirnya menyebabkan sistem pengairan tidak dapat dilaksanakan dengan baik atau lebih parah lagi tidak dapat dilaksanakan langsung. Perubahan Guna Tanah - Cabaran utama adalah tekanan penukaran guna tanah pertanian kepada guna tanah komersial atau perumahan oleh generasi ke-3 dan keatas. - Penukaran ini akan mengganggu kesinambungan dan keupayaan kawasan sawah yang tinggal untuk berfungsi dengan baik.	pertanian padi sedia ada. Mereka juga perlu bekerjasama untuk merundingkan dan, jika perlu, menggunakan kuasa yang ada untuk mendapatkan hak laluan bagi membina sistem saliran yang baik untuk menyokong sasaran keterjaminan makanan Sabah khususnya di kawasan Tuaran.	

BIL	CADANGAN PENYELESAIAN	CABARAN PENYELESAIAN	CADANGAN PENYELESAIAN CABARAN	AGENSI TERLIBAT
2.	Memberi Latihan kepada Golongan Belia Cadangan supaya golongan belia diberikan latihan khusus dalam bidang pertanian moden untuk menarik minat mereka.	Kekurangan Minat Golongan Belia - Sektor pertanian padi menghadapi cabaran serius dari segi tenaga kerja. Golongan belia yang merupakan generasi penerus kurang berminat untuk menceburi bidang ini kerana beranggapan bahawa bidang memenatkan dan kurang menjanjikan pendapatan berbanding kerja di kilang atau sektor lain. - Mereka juga tidak diperkenalkan dengan ilmu pertanian moden menyebabkan mereka kekal dengan persepsi negatif terhadap bidang ini.	Latihan Pertanian Moden untuk Belia - Untuk menarik minat generasi muda menceburi bidang pertanian, program latihan pertanian moden yang sistematik dan diiktiraf badan bertanggungjawab perlu diwujudkan. - Latihan ini harus menekankan aspek keusahawanan, teknologi pengairan moden dan potensi pendapatan dalam bidang pertanian. - Latihan ini dapat dilaksanakan melalui kerjasama institusi pendidikan, jabatan pertanian dan agensi teknikal. - Matlamat utama adalah untuk mengubah persepsi dan menjadikan bidang pertanian sebagai kerjaya pilihan yang menguntungkan.	- Jabatan Pertanian - Institut Kemahiran Belia Negara (IKBN) - Jabatan Pembangunan Kemahiran (JPK) - TEKUN Nasional - Kolej Vokasional

BAHAGIAN 4

Penutup

Penutup

Bengkel Pembangunan Kapasiti bagi Parlimen Tuaran telah berjaya dilaksanakan pada 12 Ogos 2025. Bengkel ini telah berjaya menjadi platform yang berkesan bagi para wakil-wakil agensi kerajaan memahami SDG dengan lebih mendalam dan mencari penyelesaian bersama isu-isu yang dihadapi masyarakat tempatan.

Secara keseluruhan, bengkel ini telah berjaya meningkatkan komitmen agensi-agensi kerajaan dalam penyetempatan SDG melalui pembentangan dan pengenalanpastian program-program agensi selaras dengan 17 matlamat SDG serta pembentukan Kumpulan Sokongan Penyampaian Kepimpinan SDG. Disamping itu, dalam merungkai isu-isu yang dihadapi oleh rakyat di Parlimen Tuaran, dua isu utama telah dibincangkan iaitu risiko banjir berulang dan masalah pengairan dan penanaman padi yang menjejaskan produktiviti pesawah. Walaupun kedua-dua isu ini dibincangkan dalam kumpulan yang berasingan, tidak dapat dinafikan hakikat bahawa dua isu ini saling berkait antara satu sama lain dan penyelesaian holistik harus dilaksanakan dalam menyelesaikan kedua-dua isu. Isu-isu ini telah dianalisis bukan sekadar sebagai masalah teknikal, tetapi sebagai isu yang menyentuh SDG 6 (Air Bersih dan Sanitasi), SDG 11 (Bandar Mampan), SDG 2 (Kelaparan Sifar) dan SDG 8 (Pekerjaan dan Pertumbuhan Ekonomi).

Perbincangan kumpulan telah menghasilkan cadangan penyelesaian yang realistik merangkumi kedua-dua tindakan jangka pendek dan strategi jangka panjang iaitu:

Isu 1: Risiko Banjir Berulang

- Mereka semula sistem perparitan yang lebih luas dan dapat menampung kapasiti air yang lagi banyak
- Memasang pam automatik
- Meningkatkan kekerapan penyelenggaraan parit

Isu 2: Masalah Pengairan dan Penanaman Padi yang Menjejaskan Produktiviti Pesawah

- Membaik pulih dan menambah sistem pengairan
- Memberi latihan kepada golongan belia

Interaksi dalam bengkel ini telah membuka ruang dialog dan perkongsian sumber antara agensi-agensi di peringkat daerah. Pengenalpastian agensi berkaitan untuk setiap cadangan tindakan (seperti JKR, JPS, JPBD, Jabatan Pertanian) merupakan asas penting untuk kerjasama dan koordinasi pelaksanaan yang lebih berkesan pada masa hadapan. Diharapkan kerjasama berterusan ini menjadi kunci untuk menterjemahkan cadangan menjadi realiti.

Bengkel Pembangunan Kapasiti Kepimpinan Matlamat Pembangunan Mampan anjuran Unit Pembangunan Kapasiti, Jabatan Penyelarasan Kawasan Parlimen, APPGM-SDG merupakan satu inisiatif untuk memperkukuh penyetempatan Matlamat Pembangunan Mampan (SDG) melalui penglibatan pemegang taruh di peringkat kawasan parlimen. Bengkel ini berasaskan pendekatan setempat yang menekankan pemahaman terhadap realiti, keperluan, cabaran dan potensi komuniti sebagai asas kepada pembangunan penyelesaian yang lebih responsif dan mampan.

Sepanjang tahun 2025, bengkel ini telah melibatkan 32 kawasan Parlimen, dengan 4 kawasan digabungkan berdasarkan pertimbangan pentadbiran di bawah pihak berkuasa tempatan yang sama. Hasilnya, sebanyak 28 siri bengkel telah dilaksanakan, menghimpunkan ahli-ahli parlimen, agensi kerajaan, pihak berkuasa tempatan, komuniti dan pelbagai pemegang taruh dalam usaha mengenal pasti isu, memahami cabaran serta meneroka penyelesaian yang bersesuaian dengan konteks setempat. Bengkel ini telah menyediakan ruang dialog dan pembelajaran bersama bagi mengenalpasti isu pembangunan setempat, memahami cabaran semasa, meneliti intervensi sedia ada serta meneroka cadangan penyelesaian dan peluang kerjasama.

Laporan Bengkel Pembangunan Kapasiti Kawasan Parlimen 2025 ini menghimpunkan dapatan utama daripada proses tersebut dan disusun mengikut zon bagi mengenalpasti isu, cabaran dan tema yang merentasi kawasan parlimen, di samping mengekalkan keunikan konteks setiap lokaliti. Dapatan yang dikemukakan mencerminkan pengalaman dan perspektif pemegang taruh di lapangan serta memberikan gambaran tentang keutamaan pembangunan yang dikenal pasti di peringkat setempat.

Selain menjadi terbitan rujukan pelaksanaan program, *laporan* ini berfungsi sebagai sumber pengetahuan dan bukti setempat yang dapat menyokong perbincangan berkaitan perancangan, penyelarasan antara agensi, pembangunan intervensi dan tindakan susulan. Ia turut mengetengahkan kepentingan pendekatan merentas sektor dalam menangani isu pembangunan yang saling berkait serta keperluan untuk memperkukuh hubungan antara pemegang taruh, dan membuka ruang kepada tindakan yang lebih berasaskan bukti.

MATLAMAT PEMBANGUNAN MAMPAN

Persatuan Promosi Matlamat Pembangunan Lestari (PPM-023-14-07012020)

A-1-10, Block A, 8 Avenue, Jalan Sungai Jernih 8/1, Seksyen 8, Petaling Jaya, 46050, Selangor

secretariat@appgm-sdg.com

<https://www.facebook.com/APPGMSDGMY>

